

Handläggare
Monica Hector
Telefon: 0850829765

Till
Stadsbyggnadskontoret

Hammarbyhöjden 1:1, vid Nytorps gärde, förslag till detaljplan, 2016-20960

Med anledning av stadsbyggnadskontorets remiss av rubricerat ärende vill Skönhetsrådet anföra följande.

Beslut

Skönhetsrådet avstyrker förslag till detaljplan i föreliggande form.

Ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag för del av Hammarbyhöjden 1:1 m.fl. vid Nytorps gärde i stadsdelarna Kärrtorp, Hammarbyhöjden, Björkhagen och Gamla Enskede.

Planförslaget

Planförslaget är en vidareutveckling av det program för Hammarbyhöjden och Björkhagen stadsbyggnadskontoret tidigare utarbetat och som stadsbyggnadsnämnden godkände 2016. I föreliggande förslag föreslås ca 650 lägenheter, två förskolor, en idrottshall, lokaler för mindre verksamheter samt en livsmedelsbutik fördelade i 15 byggnader i fem våningar och två byggnader i 2-3 våningar. Den del av parken som återstår ska utvecklas så att ytterligare aktiviteter inryms och fler kan ta del av parkens utbud. Parken ska också förses med ytor för skyfallshantering.

Förutom att öka antalet bostäder i området, bidra med nya funktioner och miljöer som inte finns i området idag är syftet att bebyggelsen ska knyta samman Nytorps gärde med omkringliggande stadsdelar samt att dämpa upplevelsen av Åstorpsringens storskalighet.

Stadsdelarnas bebyggelsestruktur och arkitektur

Stadsdelarna som omger Nytorps gärde präglas av bebyggelse med enhetlighet i skala och gestaltning. Huvuddelen av bebyggelsen utgörs av trevåningshus, huskropparna är smala vilket möjliggjorde genomgående lägenheter. Gestaltningen är genomgående sparsmakad, fasaderna oftast av slätputs i ljusa nyanser även om gult eller hårdbränt rött tegel förekommer. Byggnaderna har flacka sadeltak eller pulpettak. Variationerna finns främst i utformningen portar, skärmtak och fönster. Typiskt för smalhusbebyggelsen är

också att balkongerna placerades på sydfasaden för bästa läge men också för maximalt ljusinsläpp så att inte underliggande lägenhetsfönster skuggades. Stadsmuseet har pekat ut Björkhagen, norra Hammarbyhöjden, Kärrtorp inklusive Nytorps gårde som särskilt kulturhistoriskt intressanta områden då dessa representerar sin tids stadsbyggnadshistoria och arkitekturhistoriska ideal väl.

Ny stadsplaneidé

Stadsbyggnadskontorets förslag utgår från gestaltningsidén att den tillkommande bebyggelsen ska utformas utgående ifrån smalhusstadens kvaliteter. Fokus ligger enligt samrådshandlingen på goda boendemiljöer, kvalitativa detaljer, enhetlighet i skala och gestaltning samt bevarad natur. Planeringen är tänkt att stärka stadsplaneidealet ”tunnelbanestaden” och parkstråket ska fortsatt förbinda stadsdelarna och fungera för rekreation. I norr och väst ska gatorna utgöra inramning till parken och skapa en tydligare gräns mellan offentligt och privat. Detta skiljer sig från hur områdena ifråga ursprungligen utformades då idealet var att bebyggelsen möter parken. Det breda parkstråket behålls till viss del men parkområdet minskar i storlek i och med att norra delen av gårdet bebyggs liksom västra delen mot Åstorpsringen. I parken tillkommer även planlagd yta för idrott. Förslaget innebär således att den nya bebyggelsen kommer att utgöra en ny front mot Nytorps gårde. Mot norr ges bebyggelsen en öppen planstruktur med lamellhus och punkthus för att ansluta till befintlig stadsplanestruktur. För att skapa en enhetlighet i den tillkommande bebyggelsen begränsas antalet bebyggelsestypologier och i överensstämmelse med befintlig bebyggelse placeras husen gruppvis. Skalan på de tillkommande husen föreslås vara enhetlig men de avviker i höjd i förhållande till smalhusens trevåningsskala. I övrigt föreslås gestaltningen följa smalhusbebyggelsens färg- och materialpalett, utformas med sadeltak, förhöjda bottenvåningar samt få en god detaljering. Mot Åstorpsringen och parkens sydöstra del föreslås två, i förhållande till ursprungsbebyggelsen mer storskaliga kvarter med vinklade byggnadsvolymer. Den ena kvarteret, kallad F, ska med sin västra fasad forma en stadsfront mot Åstorpsvägen, en ytterligare byggnad, hus I, fortsätter på temat att stärka gaturummet.

Skönhetsrådets synpunkter på förslaget

Skönhetsrådet står i stora delar fast vid det yttrande som rådet lämnade i samband med att programmet för Hammarby och Björkhagen remitterats och ställer sig således negativt till delar av förslaget. Nytorps gårde är det enda stora öppna landskapsrummet i området och det har stor betydelse för kringboende samt fungerar

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 0850829765
Växel 08-50829000
monica.hector@stockholm.se
stockholm.se/skonhetsradet

som länk till Nackareservatet, även för dem som inte bor i omgivande stadsdelar. Viktigt är därför att Nytorps gårde får behålla så mycket som möjligt av sin öppna karaktär och att parken inte i detalj programmeras för olika användningsområden. Det storslagna med Nytorps gårde är just att det är användbart för så mycket av så många.

Bebyggelsen som är tänkt att stärka entrén till parken blir snarare det motsatta enligt rådets uppfattning. De föreslagna kvarteren (F och G) föreslås få en form och en storlek som är främmande i den typologi som finns i området och de blockerar effektivt såväl upplevelsen av parken som förståelsen för att det faktiskt finns en park överhuvudtaget bakom bostadshusen längs Åstorpsringen. Bebyggelsens skala, höjd och långa fasad som hus F får skapar inte enligt rådets mening den varierade stadsmässighet som är syftet. Flera av de närbelägna tilläggen ger ett oavslutat intryck och bebyggelse i denna del behöver utgöra en länk som sätter den nya bebyggelsen vid Sofielundsvägen och söderut längs Åstorpsringen i ett sammanhang. Rådets anser således att förslaget i denna del av planområdet bör omarbetas. Önskvärt vore att planstrukturen, liksom i områdets norra del, mer anpassades till befintlig bebyggelsestruktur och att naturmarken i större utsträckning bevaras och tillåts fortsätta ner mot parkrummet.

Vad gäller planområdets norra del anser rådet den mindre komplicerad, d.v.s. byggnaderna i kvarter A-E kan accepteras om än med reservation om hur hus A placeras. Rådet anser dock att byggnadshöjderna genomgående är för höga. En bättre samstämmighet med befintliga byggnaders höjder skulle göra tillskotten mindre påträngande i kulturmiljön. Vad gäller hus A anser rådet att det bör placeras i linje med kvarter B-D och inte på skrå så att det följer Åstorpsringens dragning. Vidare skulle rådet också gärna se en ytterligare byggnadsvolym i planområdet direkt väster om hus A eftersom det skulle innebära en bättre sammanhållen miljö längs gatan. Befintlig gångtunnel borde kunna tas bort för att möjliggöra detta. Skönhetsrådet vill framhålla att staden tillsvidare bör avvakta med fortsatt planering av ny bebyggelse längs Åstorpsringen så länge inte fastighetsägaren av Dalens sjukhus redovisat önskemål och planer för området mellan sjukhuset och gatan. En samordnad planering av kvarter A, F, G och I med området runt Dalens sjukhus skapar förutsättningar för en bättre helhetslösning med god bostads- och stadsmiljö längs Åstorpsringen.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2021-08-26
Inga Margareta,Varg	2021-08-26